

gingen met HELFERICH mede en wilden snel opereeren (BAUMGÄRTNER, GRASER), doch de meesten stonden op een meer conservatief standpunt. Zoo had CURSCHMANN van zijn 452 behandelde gevallen van peri- en paratyphlitis slechts 5.4 pCt. mortaliteit; met SONNENBURG neemt ook hij het bestaan van vele niet-etterige gevallen aan en is een voorstander van zeer streng individualiseeren, zoowel wat de indicatie tot operatie als wat de overige behandeling betreft. Het ontstaan van (peri)typhlitische tumoren door faecaal-stuwung ontkent hij niet. Ook volgens QUINCKE werkt faecaal-stuwung begunstigend op het tot stand komen van een perityphlitischen tumor, vooral met het oog op die gevallen, waarin deze na applicatie van clysmata zeer snel verdween. ANGERER heeft gevallen van acute perityphlitis waargenomen, die onder het beeld van een zwaren ileus plotseling beginnen, en bij de sectie slechts betrekkelijk geringe zwelling in de omgeving van coecum en proc. vermiformis aanboden. Ook HEUBNER zag gevallen van zeer lichte typhlitis plotseling zeer zwaar worden en letaal eindigen en is overtuigd, dat zelfs vroegtijdig chirurgisch ingrijpen in deze gevallen niet zou hebben gebaat. EWALD en SONNENBURG sluiten zich bij de beweringen dezer twee laatste Sprekers aan. In dergelijke gevallen is, volgens hun opvatting, een bacillaire auto-intoxicatie in het spel. Eindelijk werd door een land-medicus het goed recht van elk medicus verdedigd tot het vervullen eener „Voll-, „kommen kunstgerechten Durchführung einer paratyphlitischen Operation „unter den Verhältnissen, wie sie die Landpraxis böte”.

Zoo is dus, volgens deze bespreking, de behandeling van de peri- en paratyphlitis nog niet uitsluitend eigendom van den chirurg geworden; integendeel hebben chirurgen van naam haar door een ultra-chirurgisch stadium heen voor een deel zelf weer in een „internistisch” spoor teruggebracht. Samenwerking van chirurg en medicus, onderlinge waardeering van elk anders standpunt door veelvuldige bespreking van elk afzonderlijk geval zullen aan het al te frequent en noodeloos openen van den buikwand éénerzijds en een nog roekelooser „laisser faire” anderzijds op den duur het beste paal en perk kunnen stellen.

En hiermede, waarde Gérant, meen ik mijn taak als geëindigd te kunnen beschouwen en het meest vruchtdragende gedeelte van de op het XIII. Congres gehouden besprekingen aan de aandacht van U en uwe lezers te hebben onderworpen. Geloof mij steeds collegialiter

t. t.

H. ZEEHUISEN.

INGEZONDEN.

Geachte Redactie!

Wie mijn overtuiging deelt, dat de invoering van het schoolartsenstelsel, zooals het elders vigeert en hier te lande wordt aangeprezen, niet het geschikte middel is om het beoogde doel, de verbetering der hygiënische toestanden

in de school, te bereiken, heeft ongetwijfeld met groote belangstelling kennis genomen van wat Dr. VAN TIENHOVEN op blz. 989 van het *Ned. Tijdschr. voor Geneeskunde* schrijft. Wat Dr. VAN TIENHOVEN wil, een ruimer optreden van hen, wien de uitvoering van het Geneeskundig Staatstoezicht is toevertrouwd, een betere toepassing van het levend en leyenwekkend beginsel, dat in de wet van 1865 latent is, vraagt geen wetsverandering en, naar het mij voorkomt, evenmin een nieuwe categorie van ambtenaren.

Dat de gewraakte aankondiging van BLOK's schoolartsen de aanleiding is geweest, om een dergelijke uitspraak van zoo bevoegde zijde uit te lokken, versterkt mij in de overtuiging, dat het „in cultro salus”, op gynaecologisch gebied als elders, voor sommige gevallen in volle kracht moet worden gehandhaafd, en dat in casu het niet voorzichtig gehanteerde mes nog iets beters gedaan heeft dan noodeloos verwonden.

Dat het laatste mijn doel niet is geweest, zal ik betoogen noch trachten te bewijzen. Mocht, wat in deze quaestie geschreven werd, er toe medewerken om de m. i. weinig steekhoudende argumenten, die voor het schoolartsenstelsel worden aangevoerd, door meerdere collegae met critischen zin te doen wegen, dan is het doel der, niet voor mijn vermaak geschreven, recensie bereikt. Hiermede is tevens het antwoord gegeven op de vraag, die de Heer BLOK mij stelt, en recht heeft te stellen: waarom ik zijn brochure zoo scherp heb beoordeeld.

Amsterdam, 12 Mei 1895.

CATHARINE VAN TUSSENBROEK.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

NEW-YORK. — Antitoxine. Te Buffalo is onder leiding van Dr. MACBETH een antitoxine-inrichting geopend. De Buffalo-antitoxine Company, aan wie het Instituut behoort, zal binnenkort in staat zijn groote hoeveelheden antitoxine af te leveren (*Medic. Centralzeitung* 38).

ARABIË. — Cholera. Het aantal bedevaartgangers naar de heilige plaatsen is dit jaar in Arabië zeer talrijk; niettegenstaande de buitengewone voorzorgen, die het gouvernement nam, heeft de cholera zich te Hedjah weder vertoond, eerst in het lazareth te Camaran, daarna in Mekka, waar ze van af den 20sten April heerscht.

Het is zeer waarschijnlijk, dat de epidemie, hoe gering zij zich in den aanvang voordoet, als gewoonlijk haar toppunt zal bereiken na de feesten van Courban Bairam en de bloedige hecatomben in de valleien van Arafat. Deze feesten zullen den 2den Juni a. s. gehouden worden, daarna keeren de pelgrims terug. Tengevolge van het uitbreken der cholera, doen enkele gouvernementen al het mogelijke om het aantal arme pelgrims, die op bedevaart gaan, te beperken. De regeering van Egypte o. a. heeft aan de verschillende besturen in het land verzocht, de *behoefte* inwoners dit jaar zooveel mogelijk af te raden een pelgrimstocht te ondernemen. (*Semaine médicale* 25).